

PRIMORSKI DNEVNIK

LAŽI PSVG

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 152 (2462)

Poština plačana v gotovini
Spedizione in abbon. post. 1. gr.

TRST, sobota 27. junija 1953

Cena 20 lir

KOMINFORMISTI NADALJUJEJO Z ZLOČINI GRANIČARJA HLEBEC IN ZELOVIČ padla pod kominformovskimi streli

Oba zločina bolgarskih in albanskih satelitov Moskve sta se zgodila samo nekaj dni po zasedanju kominformovskega sveta za mir, na katerem so dokazovali željo po miru in dobrih mednarodnih odnosih!

BEOGRAD, 26. — Bolgarski obmejni organi so sinoči na meji med Jugoslavijo in Bolgarijo ubili jugoslovanskega graničarja Antona Hlebca.

Ta najnovejši kominformovski zločin dokazuje, da bolgarske oblasti ne nameravajo prenehati s sovražnostmi proti Jugoslaviji in njenim budnim čuvarjem na meji. Jugoslovanska vlada je doslej že večkrat postavila zahtevo, naj bi se ustanovile mešane komisije, ki bi proučile obmejne incidente. Zadnje noto v tem smislu je Jugoslavija poslala bolgarski vladi 10. t. m. Doselej pa bolgarska vlada na jugoslovanske zahteve ni odgovorila. Zaradi tega najnovejšega zločina je državno tajništvo za zunanje zadeve poslalo bolgarski vladi protestno noto, v kateri najodločno oboja bolgarsko vlado in zahtevo od nje, da najde krivice in jih najstrože kaznuje.

Državno tajništvo za zunanje zadeve je danes poslalo tudi albanski vladi noto z najodločnejšim protestom proti umoru jugoslovanskega graničarja Boška Zeloviča. Nekolonska teroristična skupina je nemrež 24. t. m. na zločinski način ubila Zeloviča na obmejni karavli, 2 km v notranjosti jugoslovanskega ozemlja. Nota zahteva od bolgarske vlade, da najde krivice, jih kaznuje in o tem obvesti jugoslovansko vlado. Razen tega si je državno tajništvo pridržalo pravico, da pozneje obvesti albansko vlado o odškodnini za umor graničarja Zeloviča.

Minilo je komaj 15 dni, odkar je državno tajništvo predlagalo ustanovitve mešanih komisij in je bolgarski državno tajništvo, ki so jih poslali v Jugoslavijo odgovorni bolgarski državni organi, izvrševajo nove zločine. Skoro istočasno je pod streli albanskih diverzantov padla druga žrtev. V svojem govoru v Parizu je maršal Tito ponovno izrazil željo Jugoslavije, da normalizira svoje odnose s Sovjetsko zvezo in sosednimi državami, ter jih pozval, naj zdaj oni poročajo svojo pripravljenost za izboljšanje mednarodnih odnosov.

*Toda namesto normalizaci-

Toda ne glede na sovražna dejanja proti Jugoslaviji ne morejo prikriti, da je Jugoslavija zmagala v borbi, ki so jo izvajali. Zahvaljujoč se resnici, moči in enotnosti Jugoslavije je večina narodov sosednih držav ostala prijatelj Jugoslavije. Kot dokaz za to služi tudi upor delavskih množic ter držav proti nezamernemu režimu, ki zavzema vedno večji obseg», zaključuje »Borba».

Zakonski načrt o univerzah v FLRJ

BEOGRAD, 26. — Zvezna ljudska skupščina se bo sestala avgusta. Predvideva se, da bo

razpravljala o predlogih splošnega zakona o univerzah, o predlogu zakona za izvolitev ljudskih poslancev v zvezno ljudsko skupščino in o predlogu zakona o kazenskem postopku.

O teh zakonskih predlogih je zlasti zanimiv predlog zakona o univerzah. Ki ga je sestavil odbor za prosveto Zveznega izvršnega sveta. Zakonski načrt se razlikuje od dosedanjega zakona v tem, da predvideva samoupravo v prosveti in kulturi; Univerze bodo upravljale univerzitetne skupščine, univerzitetni sveti in rektorji. Novi zakonski načrt je bil danes objavljen, da bi se o njem začela razprava v javnosti.

PO ODLOŽITVI OBISKA NA DUNAJU GONJA PRONACISTOV in italijanskih iredentistov

Tem krogom ne diši, da bi se rešilo vprašanje koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, kar bi omogočilo še tesnejše odnose med Jugoslavijo in Avstrijo

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 26. — Ni ga dogodka v zvezi z Jugoslavijo, katerega Jugoslaviji sovražni krogi ne bi komentirali po svoji izjavi. Kot dokaz za to služi tudi izjava tiskovnega urada v Beogradu, ki je dal pobudo pronacističnemu tisku Avstrije za novo gonjo proti Jugoslaviji. Sovražnikom Jugoslavije, zlasti iredentističnim krogom v Italiji in Vatikanu, ki je v tesnih stikih s pronacističnimi krogi v Avstriji, katera želi vedno večje zblizanje z Jugoslavijo, ne diše prijateljski odnosi, ki se vedno bolj utrjujejo in ki bodo postali zlasti priročni, ko se bo uredilo vprašanje koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, ki naj bi po izjavi

samega avstrijskega zunanjega ministra postali most za še večje zblizanje med obema državama.

Ni se je polegla gonja, ki jo vodi »Die Kleine Zeitung«, ko so verjetno isti krogi našli »pravi vzrok« za odložitve obiska Koče Popoviča na Dunaju. Razširili so vesti, da je obisk odložen zaradi odklonitve Avstrije, da bi se razgovarjali o tržaškem vprašanju in o prijateljski pogodbi med Jugoslavijo in Avstrijo, ki jo je baje predlagala Jugoslavija. Te vesti, ki so jim nasledile tudi nekatere novinarske agencije, so po izjavah merodajnih krogov v Beogradu najnevarnejše izmišljotine, ker je edini razlog za odložitve obiska, kot je bilo že včeraj uradno objavljeno, bolezen Koče Popoviča.

Beograjski krogi ocenjujejo kot popolnoma izmišljeno vest »Associated Pressa«, češ da je bil obisk odložen, ker da avstrijski zunanji minister dr. Gruber baje ne želi razpravljati o tržaškem vprašanju in o sklenitvi prijateljske pogodbe med Jugoslavijo in Avstrijo. V Beogradu pripominjajo te zvezi, da je bil dneveni red razgovorov sporazumno določen, kar je bilo uradno tudi objavljeno. Zdravstveno stanje državnega tajnika Koče Popoviča je po ugotovitvi zdravnikov tako resno, da se celo postavlja vprašanje, ali se sploh lahko udeležil trojne balkanske konference v Atenah.

V komentarjih o skupni deklaraciji Jugoslavije, Grčije in Turčije piše nocojšnja »Borba«, da so tri države s to deklaracijo ponovno potrdile, da se trdno držijo načela izvajanja balkanskega sporazuma. »Borba« ugotavlja, da je balkanski sporazum dosegel velike rezultate in da je prispeval k vsestranskemu sodelovanju treh držav na široki fronti medsebojnih odnosov. Deklaracija pomeni istočasno udarec tistim, ki gojijo slabe namene proti balkanskim državam. List je mnenja da bo bodoči sestanek treh ministrov velikega pomena, ker se bodo ministri sestali po nedavni diplomatski aktivnosti Moskve na Balkanu.

FRANCIJA BO KONČNO IMELA VLADO PO NAJDAJŠI POVOJNI VLADNI KRIZI

Pri glasovanju za investituro je Laniel dobil 398 glasov, proti pa je glasovalo 206 poslancev - Medel vladni program - Opazovalci so mnenja, da bo nova vlada le „počitniška vlada“ in da bo jeseni padla

V Parizu so študentje demonstrirali pred skupščino in zahtevali njeno razpustitev

PARIZ, 26. — Francoska skupščina je danes potrdila imenovanje Joseph Laniela, za vladnega predsednika. S tem je zaključena najdaljša francoska povojna vladna kriza. Za investituro je glasovalo 398 poslancev, proti pa 206; vzdržalo se jih je 23.

Laniel ima 63 let. Rojen je v Normandiji. Sedaj je lastnik neke tekstilne industrije, ki mu nosi težke milijone. Privraku je bil izvoljen za poslanca leta 1932. Leta 1936 je bil znova izvoljen, leta 1940 pa je bil imenovan za podtajnika v finančnem ministrstvu v Reynaudovi vladi. Po podpisu premirja se je umaknil iz političnega življenja in je postal član narodnega sveta odpora

imenovana skupina modrih. V svojem govoru je Laniel navedel sledeče točke svoje politike.

1. Evropska politika. Francoska politika se tik pred konferenco treh ne more improvizirati in moramo ostati zvesti atlantskemu zavezanstvu. Izjavil je tudi, da bo zahteval od parlamenta odločitev o dogovoru o evropski obrambni skupnosti, ako bo gotovo, da je vprašanje Posarja urejeno, in da bo podpisal dodatni dogovor in dogovorov z Veliko Britanijo. Ni poudaril, ali bo izrazil glasovanje o zaupnici v zvezi z evropsko obrambno skupnostjo in tudi ni govoril o razpustitvi skupščine v primeru, da parlament izreče vladi nezaupnico.

2. Bermudska konferenca. Laniel je izjavil, da bo poudarjal potrebo sklicanja konferenc štirih z Rusijo.

3. Indokina. Poudarjal je izjave svojih prednikov, da »brez me, ki ga nosi Francija za obrambo pridruženih držav v Indokini in za svobodni svet, je prebudo za njo samos. To vprašanje bo sproženo na bermudski konferenci. Laniel ni povedal, kako namerava zadevo prikazati trem na konferenci in kako namerava napraviti konec vojne v Indokini. Dejal pa je: »Brez odlašanja bo moja vlada skušala najti rešitev bodisi med mirovnimi pogajanjimi o korejskem vprašanju, kakor tudi s privoljenjem pridruženih držav.«

4. Tunizija. Laniel je dejal: »Francija ostane zvesta sprejeti obveznosti, da jamči protektoratu samovlado, toda šele potem, ko bo vzpostavljeno oziroma medsebojno spoštovanje in zaupanje.« Novi režim ne sme odkodovati položaja Francije v Tuniziji in v drugih severnoafriških ozemljih, ker delo, ki ga je Francija izvršila na teh področjih, ji daje pravico biti spoštovana v interesu njenih nacionalnih elementov. Laniel ni omenil marmarškega vprašanja.

5. Omenil je na kratko politiko v prekomorskih ozemljih in je izjavil, da bo temeljnija in zvišanju proizvodnje in investicij.

6. Izredni finančni ukrepi. Vlada bo dala prednost gospodarskim ukrepom namesto strogo finančnih ukrepov. Ker francoska banka upravlja strogo zahteva, da se njeni drugi zahtevajo, bo takoj pripravljen poseben zakon, ki naj zagotovi postopno odplačevanje posojil. Domneva se, da bo zahteval »omejene« davke, ni pa tega omenil, zato da ne bi izval polemike.

7. Znižanje stroškov proračuna. Vlada bo znižala stroške, to ne ena stepo. Predlaga je reorganizacijo in racionalizacijo uprave. Pod točkami 8., 9., in 10. je Laniel navedel razne gospodarske in finančne ukrepe v zvezi z investicijami v kmetijstvu in industriji.

Izjavil je nato, da bo vlada pobijala brezposelnost in podpirala programe za zidanje novih stanovanj.

8. Posebna pooblastila. Zato da izvede svoj program, bo potreboval Laniel posebna pooblastila in bo prihodnje dni predložil v ta namen skupščini poseben zakon.

9. Ustavne reforme. Skupščina naj bi kmalu razpravljala o nekaterih načrtih za spremembo ustave iz leta 1946.

Po glasovanju je Laniel odšel k predsedniku republike in mu poročal o izidu glasovanja. Novinarjem je izjavil, da bo jutri zjutraj izjavil, da bo nastopil za sestavo vlade. Radikalna parlamentarna skupina in vodilni odbor stranke sta sklenila, da bosta sodelovala po potrebi v novi vladi. Izvršilni odbor ljudskega republikanskega gibanja je tudi načelno sklenil sodelovati v novi vladi.

Francoski politični izvedenci pa so novo vlado, ki jo je Laniel sestavil, označili kot vladno

Danes v Berlinu sestanek zahodnih visokih komisarjev

Neuspeli »vdanostne manifestacije« v vzhodnem Berlinu - Po navedbah beguncev so v Vzhodni Nemčiji obsodili na smrt in ustrelili vsoga 32 delavcev - Opuščen načrt za ustanovitve vzhodnonemške vojske, ker se je »ljudska policija« pokazala za »nezanesljivo«

BERLIN, 26. — Sovjetski vojaški poveljniki v vzhodnem Berlinu general Dibrova je daval 4 ure, in sicer od 23 do 3.00 jutri dalje policijska ura t. m.

BERLIN, 26. — Kakor napovedano je nocoj v sovjetskem sektorju Berlina zborovanje komisarjev, ki ga je organizirala kominformistična enotna socialistična stranka, zato da se s delavcem omogoči, da dokazuje svoje zaupanje v vlado demokratske republike. Delavci so šli v povorki po Trgu Marksa in Engelsa. Pred stranim gradom so govorili razni funkcionarji in delavci so potem v povorki odšli pred sedež vlade. Tu so drugi govorniki govorili o zadnjih ukrepih vlade. Vredni so se delavci razšli, so se predstavniki republikanske policije v vzhodnem Berlinu, ki so se sedaj zdravi v Sovjetski zvezi. Zatrjuje se, da bo kmalu zdrav. Načelnik predsednikove pisarne Otto Witzeg je v svojem govoru izjavil, da je enotna socialistična stranka sprejela zadnje ukrepe »spoznavno s predstavniki republikanske policije«. Dodal je, da je enotna politična linija stranke in vlade v skladu z voljo in željami predsednika. Glavni govornik na zborovanju je bil Otto Grotewohl.

V zahodnem Berlinu izjavljajo, da je manifestacija došla popoln neuspeh, ker je Rahn udeležila zelo majhna. Rahn je, da se je zbralo le okoli tisoč oseb.

Medtem je v zahodnem Berlinu glavna pozornost obrnjena na jutrišnji sestanek treh zahodnih visokih komisarjev v Berlinu. Na tem sestanku bo francoski poveljnik Berlina poročal o svojem razgovoru s predstavniki republikanske policije. Če ne bodo Rusi do jutri še uklenili obsednega stanja v Berlinu, je verjetno, da bodo zahodni komisarji še enkrat odločno protestirali.

Kakor pripovedujejo begunci iz Vzhodne Nemčije, so sovjetska vojaška sodišča pri zadnjih neredih obsodila 32 smrtno obsodili. Medtem ko so skoraj vsa industrijska središča še vedno zasedena po sovjetski vojaški policiji, so Rusi iz srednjega vzhodnega sektorja Berlina umaknili tanke in čete v

predmestja. Neki berlinski list piše, da so Rusi včeraj odpravili obsedno stanje in policijsko uro na področju Potsdama. Zdi se, da je vzhodnonemška valada zaradi upora delavcev bila prisiljena za sedaj opustiti načrte za ustanovitve nemške vzhodne vojske. Ki naj bi imela 12 divizij. Vzhodnonemška policija šteje sedaj okoli 120.000 mož in to številno ni bilo povečalo na 500.000. Toda ta načrt so sedaj opustili in sporočili, da bodo vsi pripravi znižali in prihranki uporabili v socialne namene, kakor n. pr. za zidanje novih stanovanjskih hiš. Po mnenju opazovalcev so vzroki zaradi katerih so se odpravili takošnjemu povečanju obojenih sil, sledi: številni člani tako imenovane ljudske policije so pri zadnjih uporih pokazali solidarnost z delavci, razen tega pa je nujno potrebno izboljšati življenjske pogoje delavcev, zato da se zajezi naraščanje nezadovoljstva. Zaradi splošnega pomanjkanja živil je vlada včeraj odredila deblokado živilskih zalog in večje količine živil so že nujno pripeljali v kraje, kjer je nezadovoljstvo največje kakor n. pr. Berlin, Leipzig, Dresden, Chemnitz in Eisenach. Deblokinane rezerve vojske vsebujejo med drugim 54.000 ton kruha, 25.000 ton mesa, 15.000 ton sladkorja in 5.000 ton prahu. Pravi tako je vlada izvoljalki zalog deblokirala 2 milijona kvadratnih metrov blaga, 13.000 parov čevljev in 85 tisoč parov gumijastih čevljev ter številna druga živila in blago.

Medtem javljajo, da je bil odstavljen minister za kmetijstvo Schroeder in na njegovo mesto je bil postavljen Hans Reichelt. To je v kratkem času že tretja sprememba v tem ministrstvu, kar potrjuje nezadovoljstvo položaj na tem področju. Ustanovili so tudi novo ministrstvo za prehransko industrijo.

Kominformistični list »Berliner Zeitung« potrjuje znižanje vojaškega proračuna v ko-

ri socialistnih izdavalcev. List pa dodaja, da nova politika socialistnih izdajalcev ne bo imela učinka, če delavci ne bodo zvišali proizvodnje. Dalje indirektno omenja nezaupežnost predstavniki vladne policije in bivaštva. »Zgrešeno bi bilo uvesti pravico, kako bo vlada držala svoje obljube. Naša življenjska raven je odvisna od poštenega in lojalnega dela in od sodelovanja vseh delavcev.«

Sovjetske oblasti pa so začele z ukrepi proti tistim policijskim agentom, ki niso hoteli nastopiti pri delovanju pri zadnjih neredih. Po vseh 828 policistov, ki so se pridružili demonstrantom, ali pa niso hoteli streljati na množico, obsodeni na stroge zaporne kazni. Trdi se, da so več policistov tudi ustrelili. 134 policijskih častnikov so degradirali iz stega vzroka. Kakor izjavljajo zahodnonemški oblaževalci v zahodni Berlin 187 policistov. Včeraj jih je prišlo 41.

Moskovska »Pravda« javlja, da so v Moskvi priredili protestna zborovanja v vzhodnem Berlinu, o katerih ponovno trdi, da so jih organizirali tuji agenti. Jasno da »Pravda« računata s svojimi članki v prvi vrsti na domače potrebe in na čitatelje v Sovjetski zvezi, katerim ne sme povedati resnice o značaju delavskih demonstracij in o uporih v vzhodni Nemčiji. Toda Grotewohl, Ulbricht in drugi kominformistični voditelji si niso upali teh dogodkov potvrditi na tako očiten način in so morali priznati popoln neuspeh svoje dosedanje politike, proti kateri se je delavstvo tako odločno uprlo. Član tajništva enotne socialistične stranke Herman Axen je v neki tovarni celo kritiziral tendenco, da se stvari prikazujejo v rožnati tisk, kar je tipično za tisk, rešio in poročila funkcionarjev stranke. Pozval je tisk, naj menja način pisanja, in je dodal: »Govori se o zaupanju v vlado, ko se komaj začne borba, da se zaupanje vzpostavi«.

Povečanje napetosti med Francijo in Kambodžo

SAIGON, 26. — Radio Batnabang v Kambodži, kjer se je kralj Norodom začasnoma nastanil po povratku iz Siama, je včeraj oddajal proglas kralja, ki izjavlja da zahteva Kambodžo resnično neodvisnost, kakršno vsi Indija v okviru britanskega Commonwealtha. Kralj izjavlja, da je odšel v Bangkok, zato da bi pozval tamkajšnjo vlado, naj vprašanje Kambodže spravi pred OZN. Tamkajšnja vlada je članom njegove misije priznala položaj političnih beguncev, toda francosko poslanstvo je metalo polena pod nogo.

»Zato sem se vrnil v domovino, pravi dalje kralj, in prišel, da se ne bom vrnil v prestolnico, dokler ne bo Kambodža popolnoma svobodna. Hočem popolno neodvisnost v okviru Francoske unije.«

Medtem je francosko visoko poveljstvo sporočilo, da v vsej naglici pošilja v Kambodžo o. janjenja, zato da se prepreči, da bi se Kambodža ločila od Francoske unije.

Izvedelo se je, da je kambodžski kralj zagotovil, da lahko nadzoruje položaj v državi, in da ne bodo napravili nobenega koraka proti Franciji, dokler ne bo ta imela vlade, ki bo lahko nujno proučila zahtevo Kambodže po neodvisnosti.

Močan morski potres na Japonskem

TOKIO, 26. — Po še nepopolnih vesteh so zaradi močnega morskotrskega potresa izgubili življenje 184 osebe, 274 jih je bilo ranjenih, 408 pa jih pogrešajo. Severni del japonskega otoka Kjušu je bil razdejtan. Po poročilih japonske policije potresajo se večje številne osebe.

Zadnje dni pa je veliko škodo napravilo tudi močno deževje, kakršnega ne pomnijo 15 let. Nastale so poplave, zaradi katerih je včeraj izgubilo življenje 15 ljudi, 19 pa jih pogrešajo. Zaradi poplav in plazov so razdejane številne ceste in železniške proge.

Robertson izročil Riju Dullesovo osebno poslanico

Izjave ameriškega državnega tajnika o konferenci z južno-korejskim predsednikom - Razgovor glavnega tajnika OZN s predsednikom skupščine Pearsonom - V Londonu in Parizu niso naklonjeni takojšnjemu sklicanju glavne skupščine

NEW YORK, 26. — Predsednik glavne skupščine OZN Lester Pearson in glavni tajnik Hammarströmd sta se danes sestala v Ottavi in se razgovarjala o morebitnem sklicanju glavne skupščine v zvezi s Korejo.

Po sestanku je tajništvo OZN objavilo poročilo, ki pravi: »Med razgovorom je bilo predvsem govora o najboljšem načinu postopku, po katerem naj bi se ravnali v primeru sklicanja skupščine, da bi razpravljali o mirovni pogodbi na Koreji po sklenitvi premirja. Izmenele so se tudi misli o morebitnem sklicanju skupščine, če bi sedanji položaj v zvezi s premirjem še dalje trajal, tako, da bi člani skupščine menili, da je potrebno sklicati skupščino. Hammarströmd je odločno v New Yorku danes poudaril, da je v Washingtonu je načelnik tiskovnega urada v Beli hiši, Hagerty izjavil, da ne ve, ali je Eisenhower predlagal Singmanu Riju, naj bi se sestal z neko ameriško visoko osebnostjo izveru korejskega ozemlja. Državni tajnik Dulles pa je po razgovoru z Eisenhowerjem danes izjavil, da bi moralo do take konference priti po podpisu premirja in pred začetkom politične konference, na kateri naj bi rešili vsa politična vprašanja. Dulles je dodal, da bo državni departma v kratkem objavil uradno poročilo v zvezi z današnjim pisanjem časopisov o konferenci z južno-korejskim predsednikom Rujem. Dalje je Dulles izjavil, da v primeru take konference ne bo ameriške vlade zastopal Eisenhower pač pa kakva visoka osebnost v ameriški vladi.

Načelnik ameriškega glavnega

ga štaba general Collins je sinoči prišel iz Tokia v Taegu v spremstvu poveljnika osme armade generala Taylora. V južnokorejskem glavnem štabu se je razgovarjal z načelnikom glavnega štaba in drugimi vojaškimi poveljniki. Collins je za tem z letalom pregledal fronto. Iz Tokia javljajo, da je načelnik ameriške delegacije v Panmunjonu general Harrison imel danes razgovor z generalom Clarkom. Na fronti pa so medtem kitajske sile pretekle noč izvršile močan napad. Poveljstvo osme armade javlja, da so se morale zavzeti sile umakniti na srednje-vzhodnem sektorju fronte za nekaj sto metrov, zaradi močnega kitajskega napada.

Trumanovo svarilo

ELIZABETH, 26. — Bivši predsednik Truman je imel včeraj prvi govor, odkar je v preteklem januarju zapustil Belo hišo. Govoril je pred narodno konvencijo društva rezervnih oficirjev. Izjavil je, da če Sovjetska zveza iskreno želi zmanjšati sedanjo mednarodno napetost, bi morala biti ZDA v položaju, da se lahko pogajajo kot močna sila. Kritiziral je nato sklep o znižanju ameriškega obrambnega proračuna za 5 milijard dolarjev.

Nato je Truman izjavil, da je odbor glavnih štabov že leta 1951 pripravil vojaški program. Načelniki glavnega štaba so vztrajali naj bi uresnili vojaške cilje, ki jih je vseboval ta program, takoj po letu 1954, ker so predvidevali, da bo sovjetska vlada prav v tem razdobju nakopila tako količino atomskih bomb, ki bi lahko spravila ZDA v zelo nevarno položaj.

Glasovanje v italijanskem senatu za izvolitev predsednika

GOSPODARSKI PARADOKSI NA SUROVINAH REVNE DEŽELE

ELEKTRIČNI MONOPOLI V ITALIJI

Italija je industrijsko razroma dobro razvita dežela. Res je, da je njena industrija skoncentrirana predvsem v njenih severnih predelih in da to vpliva tudi na njene politične, socialne in gospodarske razmere. Vendar pa to še ni glavni vzrok, ki obtežuje njeno blaginjo v gospodarstvenem smislu. Če namreč vzamemo za primer Nemčijo, Švedsko in razne druge države, ki imajo močno industrijo, bomo takoj opazili razliko. Večina industrijskih držav ima namreč že doma večji del surovin, ki jih v industriji uporabljajo, in uvažajo manjši del surovin iz inozemstva. V Italiji pa je ravno nasprotno. Doma ima le malo surovin in mora zato uvažati skoraj vse, kar doma predeluje.

Velika pomanjkljivost je samo ob sebz razumljivo, in to se je izrazilo pokazalo v času Mussolinijeve avtoritacije, ki se je porodila v času sankcij, ki se je posebej v zadnji vojni, ko je bila italijanska industrija odrezana od svojih naravnih virov, ki so bili v njenih partner dajal le toliko, kolikor je njemu ostajalo, kar pa ni bilo mnogo, kajti tudi njemu je marsikaj primanjlovalo. V tem našem članku pa ne nameravamo obdelati vsega tega problema, kajti o tem se pišejo ocene knjige, ampak se bomo omejili le na dva človeka, ki sta v zvezi z italijanskim gospodarstvom.

Moderna industrija potrebuje velikanske količine pogonskih sredstev. Tu prihajajo v poštev predvsem premog, električni tok, nafta in v zadnjih desetih ali kvečjemu dvajsetih letih podzemski plin - metan. Ker je imela Italija zelo malo premoga, je bilo težko, da se po vojni še bolj skrčila, in tem, da je po zadnji vojni izgubila tudi premogovnik Rašo v Istri, je iskala druga pogonska sredstva. V moderni industriji je električni tok odveč, premožno tisto mesto, ki mu je dolga desetletja pripadalo, in kar se čuje tega, je Italija daleč pred Nemčijo ali Anglijo. Anglija in Nemčija imata zelo veliko premoga in zato se jima ni tako mudilo z električnizacijo. Italija pa je izkoristila skoraj vse, kar je našlo vire tako imenovanega slebelega premoga in zato je njena industrija zelo električnizirana. Po najnovejših podatkih bi se dalo v Italiji izkoristiti le malo vodnih tokov, ki bi bili še arentabilni, in postavljamo ta arentabilnost med navednice hočemo s tem reči, da je rentabilnost le relativna, kajti stroški za zajetje vode in za gradnjo centrale bi bili zelo veliki, in bi zato bili priporočljivi, kjer bi bilo električni tok za centralo tako drag, da ni bil mogoč konkurirati s ceno toka iz starih električnih central.

Drugo pogonsko sredstvo, ki je pripomoglo italijanski industriji iz zagate je podzemski plin. Zanimivo je, da je ta plin prvotno podzemnega izvora, izgovarjanje organskih snovi podobno kot bencin oziroma nafta in da se vedno nahaja tam, kjer so ležišča nafte. To da v Italiji niso še do danes nikjer našli večjih rentabilnih naftnih vrelcev, dočim imajo podzemnega plina na pretek. Mnogi sicer trdijo, da je vse to špekulacija in da je v Italiji tudi nafte dovolj, (kar bi bilo tudi dokaj verjetno glede na to, da je podzemski plin vedno v zvezi s naftnimi vrelci), vendar pa ni verjetno, da bi isti krogi, ki imajo monopol nad vrelci podzemnega plina, ne izkoristili tudi tega bogastva. Če je torej tudi tega bogastva, ce je tako malo, da se jim ne izplača trošiti milijard za količine nafte, ki bi jo pri tem pridobili.

Vendar pa pustimo tudi ta ubigjanja in lotimo se vprašanja, ki smo ga načeli. Iz vsega povedanega namreč sledi, da ima Italija v izobilju le dve pogonski sredstvi, namreč električno energijo in podzemski plin, primanjkuje pa ji premoga in nafte. Kako pa je prišla Italija do tako velikih količin električne energije in v čigavih rokah je to bogastvo?

Elektrifikacija Italije se je začela v večjem obsegu po letu 1926, ko je veliki denarni mogotec graf Volpi di Misurata dobil v Ameriki večjo vsoto denarja s katero so se začela večja dela na tem področju. Povsem razumljivo, da je imel tudi vsa podpora fašističnega režima in v nekaj letih se je v Italiji osnovalo šest velikih električnih podjetij, ki so med seboj povezana in ki imajo popoln monopol nad vso proizvodnjo in seveda tudi porabo električne energije. Ta podjetja so: Edison, La Centrale, La Meridionale, podjetje S.I.P., podjetje S.A.D.E. in Società Strade Ferrate Meridionali.

Razvoj teh podjetij je bil neverjetno nagel, saj je šel tudi čisti dobiček - zaradi monopolnega privilegija - naglo navzgor. Leta 1933 so imeli v Italiji šest velikih monopolnih podjetij le 2,18 odstotka čistega dobička, naslednje leto so imeli že 4,10 odstotka, dve leti pozneje pa je 7,20 odstotka in tik pred izbruhom zadnje vojne, leta 1939 je bilo že 19,3 odstotka vsega italijanskega delniškega kapitala v rokah teh delničarjev, ki pa njih ni bilo mnogo, ker so si denarje odstopali le v ožjem krogu najbolj poznanih kapitalistov.

Za primerjavo teh števil, bomo navedli, da je v tem času bogastvo kovinarske industrije, ki je v Italiji zelo močno, segalo le do 16,18 odstotka vsega delniškega kapitala. Te številke veljajo za leto 1939. V času vojne so ta podjetja utrpela dolga in vendar so to preživeli zaradi bombardiranja. Tudi kovinarska industrija je utrpela precejšnjo škodo. Kljub temu pa je danesnje

DAVORINOVA PESEM

Mrzel veter...

Mrzel veter tebe žene, ljuba ptičica od nas, ki z nad lipice zelene, si mi pela kratak čas. Vsako jutro, ptička moja, rano si prepevala, usako noč je pesem tvoja sladko zazibala me.

Kadarkoli si zletela v svoje malo gnezdece, vsakokrat si mi zapela mlo pesem v srčce. Zdaj pa iz zvonika ime zadnje pesem žrgoliš, ker čez hribe in doline v tople kraje si želiš.

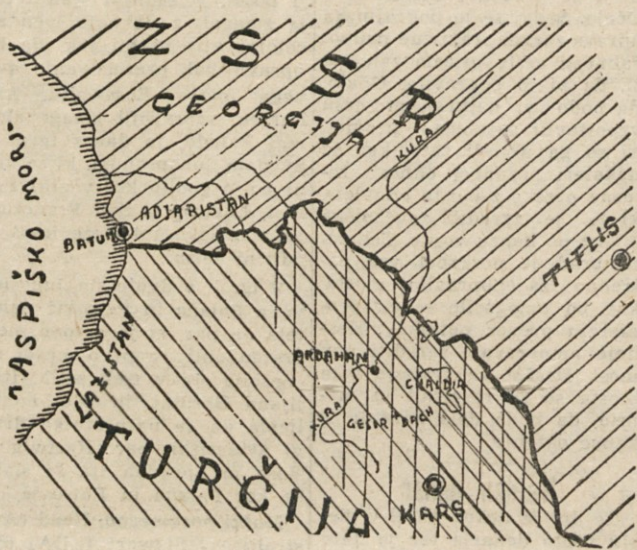
Zdaj boš zapustila mene, o, kak srce me boli! Mrzel veter tebe žene, pojdaj, kam te veseli! Oj, da ni mi perje dano! Rad, o rad bi spremljal te, pa v ledovje zakovano moje retno je srce.

Davorin, hlapec pri Miklovih, ki ga bo igral Joško Lukeš, nam v igri «Miklova Zalaz» zapoje tudi pesem: «Mrzli veter»

KER NI ŠLO S SILO IN GROŽNJAMI, POSKUŠAJO SEDAJ S PRIJAZNOSTJO

Odnošaji med Turčijo in SZ

S prijateljsko pogodbo iz leta 1921 je SZ priznala pokrajine okrog Karsa in Ardahana za turške pokrajine - Tik pred koncem druge svetovne vojne pa je odpovedala prejšnji sporazum in zahtevala omenjene pokrajine zase, da bi tako prisilila Turčijo k popuščanju glede Dardanelske ožine - Danes se SZ ponovno odpoveduje svojim prejšnjim zahtevam, verjetno z isto odkritosrčnostjo

V začetku druge svetovske mirovne ofenzive se je v svetovnem tisku pojavilo tudi vprašanje dveh turskih pokrajin, ki sta bili že nad tri desetletja sporna točka med Sovjetsko zvezo in Turčijo. Gre tu za pokrajini, ki obkrožata mesti Kars in Ardahan.

Leta 1921 je bil med SZ in Turčijo podpisan sporazum, po katerem se pokrajini Kars in Ardahan vrneta Turčiji. Točno pet in dvajset let pozneje, in sicer leta 1946 pa je SZ zahtevala, naj ji Turčija vrne te pokrajine. Pred kratkim pa je SZ poslala turški vladi noto, da se odpoveduje svojim teritorialnim zahtevam iz leta 1946 in celo ponudila razne olajšave glede komunikacijskih poti po Kaspiskem morju. V tej noti SZ ponuja Turčiji tudi vzpostavljanje prijateljskih odnosov, ki so bili pokvarjeni v času zadnje vojne in predvsem leta 1946 zaradi ruskih zahtev.

Ogledimo si sedaj kratak zgodovinski potek tega rusko-turskega spora. Ozemlje, ki smo ga imenovali kot sporno točko med SZ in Turčijo je na skrajni severovzhodni meji med SZ in Turčijo in ga na zemljevidu najlaže zasledimo, če iščemo poznano mesto Batum na Kaspiskem morju. To ozemlje je spadalo v turško državo dajudi pet sto let. Rusija je to ozemlje dobila skup-

obema državama je dobilo se poseben pečat s posebnim sporazumom, ki je bil sklenjen med njima leta 1925.

V svojem poznejšem mednarodnem udejstvanju in sicer s sporazumom o Balkanski zvezi leta 1934, z anglo-francosko-turško zvezo iz leta 1939 in raznimi drugim mednarodnimi sporazumi, se je položaj Turske republike učvrstil. Pri vsem tem pa je turska zunanja politika vedno težila za tem, da se ne vmeša v nobeno zunanje politično akcijo ali zvezo, ki bi bila neposredno ali posredno uperjena proti SZ.

Kljub temu korektnemu stališču Turčije so se razmere med njo in SZ poslabšale.

Leta 1936 je bil podpisan tudi sporazum o morskih ožinah Bospora in Dardanelah. Sporazum je bil soglasno sprejet in vse je kazalo, da ni med SZ in Turčijo nikakega trenja. Toda komaj dve leti kasneje se je sovjetski tisk zagnal proti Turčiji, češ, da vodi protisovjetsko politiko in da je začela uvajati doma fašizem, dočim se je v svoji zunanji politiki postavila na stran fašističnih držav. Ti napadi so se še bolj zaostrili leta 1939 prav v času, ko je Sovjetska zveza sklenila svoje sporazume z nacistično Nemčijo. To protislovje je bilo dolga leta pravi gordijski voz, s katerim so si razbijali glave mnogi državniki, kajti na eni strani se SZ brati z nacistično Nemčijo, po drugi strani pa napada Turčijo, češ, da je ona na fašistični poti. Toda razlogi za to navidezno protislovje so našli šele po dokončani drugi svetovni vojni v nemških državnih tajnih arhivih, iz katerih je bilo razvidno, da je SZ sklepala z nacistično Nemčijo sporazum za razdelitev Balkana, pri čemer bi SZ dobila v svoje interesno področje morske ožine in vzhodni del Balkana, dočim bi ostal del pripadel drugemu partnerju - Hitlerju.

Skoraj v istem času, to je v času razgovorov med Ribbentropom in Molotovom, so se v Moskvi vodili tudi drugi razgovori in sicer med SZ in Turčijo. SZ je tedaj

zahtevala od Turčije, naj bi bile morske ožine zaprte vsem vojnim ladjam tistih držav, ki ne mejijo na Crno morje.

V teh ponovnih razgovorih o morskih ožinah pa se ni postavljalo vprašanje o že omenjenih pokrajini Karsa in Ardahana. Vprašanje teh pokrajin je prišlo ponovno na tapet šele po končani drugi svetovni vojni.

Po drugi svetovni vojni so se sovjetski apetiti povečali, kajti sovjetska propaganda se ni več omejevala samo na Kars in Ardahan, ampak zahtevala tudi Trapezunt. Spor o Kars in Ardahan je postal stariji in sicer se je šestnajstega stoletja, in se je dolgo vleklo med staro Gruzijo in Turčijo. To je bila nekoč grška, nato je postala perzijska kolonija, prešla je nato pod rimsko in bizantinsko oblast in končno od leta 1461 dalje turške pokrajine. Spor o tem ozemlju se med SZ in Turčijo ni do tedaj nikoli pojavil.

Tik pred koncem druge svetovne vojne, v marcu leta 1945, je SZ odpovedala stari sporazum s Turčijo, ki je bil sklenjen leta 1925. Ta svoj sklep je SZ utemeljevala s tem, da je ta sporazum zastarel in da ne ustreza novim razmeram. Turčija je nato predlagala, naj bi sklenili nov sporazum. V juniju istega leta je SZ predlagala spremembo meja in sicer tako, da naj bi se vzhodne meje prenesele na staro razmejitev, ki je bila določena na Berlinskem kongresu, in tako bi prišli pod sovjetsko oblast že omenjeni pokrajini Kars in Ardahan, ki sta bili nekoč v okviru carske Rusije. Poleg tega so sovjeti zahtevali tudi strateške baze v morskimi ožinami.

Da so bile sovjetske zahteve glede Karsa in Ardahana neutemeljene, je razumljivo, toda SZ je to zahtevala zase le zato, da bi s tem prisilila Turčijo k popuščanju glede ožin. To je pač značilna primer sovjetskega pritiska, ki smo se ga v zadnjih letih že privadili, in ki spada pač v sovjetsko hladno vojno.

Turčija je tedaj odbila vse ruske zahteve, toda s tem si je nakopala precej preglavice

Kako v Veliki Britaniji ublažujejo pomanjkanje delavcev

Objavljamo članek tajnika organizacijskega urada Kongresa britanskih delavskih sindikatov, Raya Boyfielda.

Da Velika Britanija lahko krije velike izdatke za svojo najnujnejšo narodno obrambo, mora čimbolj povečati svoj izvoz. Posledica tega je, da sedaj v Angliji vsi delavci zaposleni in da vlada danes celo pomanjkanje delovne sile.

Da se delovne moči smotno izkoristijo, je britanski minister za delo izdal posebno uredbu, ki urejuje posredovanje dela. Medtem ko je pred prvo svetovno vojno delala brezposelnost britanski vladi precejšnje preglavice, se mora po vojni resno ukvarjati z vprašanjem pomanjkanja delavcev, zlasti odkar je izbruhnila vojna na Koreji. V

času od leta 1946 do 1950 se je vselilo 350.000 delavcev iz drugih evropskih držav, ki so v nekaterih britanskih industrijskih panogah ublažili to pomanjkanje delovnih moči. Poleg tega so pritegnili k delu tudi več žensk.

Ko se je britanska vlada po izbruhu vojne na Koreji lotila obsežnega načrta za obnovo svoje obrambe, je skrbno pretresala vprašanje zaposlitve potrebnih delavskih moči v britanski industriji in je v sporazumu z angleškimi delavskimi sindikati določila ustrezne smernice za prvo obdobje obrambne proizvodnje. To proizvodnja pa je medtem že tako napredovala, da je zahtevala nove ukrepe za čimbolj učinkovito uporabo razpoložljivih delavskih moči, da jih primerneje razdelijo med posamezne industrijske panoge.

Omenjena uredba britanskega ministra za delo ob obvezni prijavi izpraznjenih delovnih mest stremi ravno za tem in urejuje načrtno posredovanje dela, da ne bi trpele industrijske panoge, ki delajo za obrambo in za britanski izvoz, zaradi pomanjkanja delavcev. Posredovanje dela po tej uredbi bodo vskladili s primernimi nakazili jekla, redkih surovin in potrebnih delovnih sredstev posameznim tovarnam.

Uredba britanskega ministra za delo zadeva vse delavce od 18. do 65. let, delavke pa samo do 60. leta starosti. Izve-

stih delovnih mestih, ki pridejo v poštev za njihovo strokovno in poklicno zmožnost. Funkcionarji posredovalnih priporočajo delavcem predvsem tiste službe, v katerih najbolj koristijo državni obrambi in povečanju britanskega izvoza. Kljub temu si lahko vsak delavec izbere službo po svoji volji, razen če gre za podjetje, glede katerega so pri posredovalnem uradu mnenja, da ima že dovolj delavcev. Uredba gre za tem, da prepreči, da bi delodajalci zaposlili delovne moči po nepotrebnem v tiste namene, ki ne služijo sedanjim potrebam narodnega gospodarstva in državne obrambe. Vendar niso ti predpisi tako strogi kot tisti, ki so urejali zaposlitev delavcev med vojno.

Britanski uradi za posredovanje dela dobivajo potrebne podatke tudi od ponovno uvedene državnega nadzorniškega dela. Funkcionarji tega nadzorniškega posredovanja so namreč dobro podkovani v tehničnih vprašanjih in imajo dostop v vse tovarne. Cim neko podjetje zahteva nove delovne moči, ga obišče državni nadzornik za delo in pregleda obrat, da ugotovi, če se ne bi morda s primernejšo organizacijo obrata ali učinkovitejšo uporabo zaposlenih delavcev lahko odpravila potreba po novih delavskih močeh.

Morda bo kdo vprašal: Ali se funkcionarji posredovalne dela pri dodeljevanju dela dejansko omejujejo le na priporočila? Ali se ne skriva morda za temi priporočili neke vrste pritisk na delavce, ki iščejo delo? Ali lahko doseže uredba svoj namen, če se poslužuje samo prigovarjanja brez vsakršnega pritiska?

Ne smemo pozabiti, da v Veliki Britaniji nadzoruje neodvisno javno mnenje s svobodnim tiskom in svobodno izvoljenim parlamentom delo javnih funkcionarjev. Poleg tega so ustanovili pri glavnih državnih in pooblaščenih posredovalnicah za delo posebne odbore, v katerih so predstavniki delodajalcev in delavskih sindikatov in ki strogo pazijo, da se ne godijo krivice. Takih odborov je sedaj skupno 4000.

Kar pa zadeva učinkovitost priporočil in nasvetov, ki jih dajejo posredovalnice za delo delavcem v korist narodnega gospodarstva in državne obrambe, moramo se počakati nekaj mesecev, da bomo po statističnih podatkih lahko sodili, če se je uredba britanskega ministra za delo, ki je šele nedavno stopila v veljavo, in ki računa z uvidnostjo in razsodnostjo svobodnih delavcev in delavk, dejansko tudi obnesla.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Pretekli četrtek je Komorni zbor, pod vodstvom Ubalda Vrabca, nastopil v Avditoriju s samostojnim koncertom

ČE ŠTUDENT NA RAJŽO GRE...

(Od Plitvic do Raba)

III.

Vendarle bi bilo poudarjanje tega tujega vpliva enostransko in tendenčno in ne bi ustrezalo resnični podobi našega dalmatinskega človeka in kulture, ki sta samosvoja rasla iz svoje zemlje in morja, čista in pesmi ter zgodovinske borbe za človeško dostojanstvo in narodno svobodo. Čudovito in trdilo za to svojo sodbo in prepiranje smo dobili ob obisku splitskega Narodopisnega muzeja. Po posameznih dvoranah te beneške gotike palače smo sledili življenju in snovanju našega dalmatinskega človeka v preteklosti in danes. Z zanimanjem in občudovanjem smo ogledovali slikovite narodne noše iz raznih predelov Dalmacije, umetne ženske vzorine in drobnjaki, razno, vrstno domače orodje, ki ga uporabljajo pri delu, bogato

okrašeno orodje, s katerim so se borili proti napadalcu, naj je prišel od koderkoli, svrečile in guše, s katerimi so si izpovedovali ljubezen in oevali svoje junake. To je naša Dalmacija; romanska je deloma samo petina preteklosti, njeno vedno živo in tvorno jedro pa je pristno slovansko!

Tisto popolnedej pred odhodom smo se povzpeli še na Marjan. Nanj moremo priti po sijajno urejenih poteh in stopnišnih peš ali z avtomobilom. Ko smo stopali ob palnab, a-gavah in borovih navzgor, smo se venomer obračali nazaj in s pogledom objemali mesto, ki se je v polkrogu dvigalo nad morjem in se kopalo v vročem polnetem soncu. Na ploščadi na vrhu Marjana smo se razgledovali in sončili hkrati. Oči so se radovala zraka, morja, sonca in te sončne dalmatinske zemlje, krožile po o-

lo in čudovitim portalom domačega mojstra Radovana. Vedno jasneje je živele v nas spoznanje, kako lepa in znamenita je naša Dalmacija, s tem spoznanjem pa tudi sklep, da tega dela svoje domovine ne odstopimo nikdar nikomur. Na Marjanu so partizani, sinovi kršne Dalmacije, ob osvoboditvi razobesili jugoslovansko zastavo; ta zastava bo na njem tudi vedno ponosno plapolala.

Po dvodnevnem bivanju v Splitu smo odpluli proti Rabu. Vožnja po morju je bila nočna in je trajala dobrih deset ur, ustavili smo se mimogrede le v Šibeniku in Zadru. Naša študentovska družba se je utrdila na zadnjem kopcu zgorne palube in ob spremljavi orglice in kitare kmalu začela razigrano prepevati. Peči smo predvsem naše ljudske pesmi, docela brez tujih modnih popevk pa seveda ni bilo. Naša pesem je privabila skupino Angležev, v kateri je bila tudi neka glasbena pedagoginja. Studenti so ob razgovoru preiskovali svoje znanje angleščine, tuja profesorica pa si je

celo zabeležila neka naših melodij. Ko se je zmrčilo, je kazalo na vihar; po nebu so se nagnile črni oblaki, završala je precej mrzla burja in razpenjeni valovi so začeli butati ob našo ladjo, ki se je jela zibati. Tedaj je bilo seveda z našim koncertom pri kraju, brž smo pograbili svojo prtljago in ležalne stole, ki smo si jih bili izposodili za prenočevanje, ter si po ladji poskalski mirnih in zavetnih kotičkov, kjer smo nato prebili noč. Ni pa bilo nič hudega; morje je res-da še dalje valovalo, tudi burja ni nehala piskati in obzorje je ostalo grozeče črno, toda ta pesem vetra in valovanja morja sta nas samo prijetno usnavala. Z Jožetom sva zavlekla svoje stole na pokrit ladijski hodnik, zavarovano s strani če z nepremočljivo plateno platio, ob katero so prijeto potrkovali curki dežja, in kmalu naju je obeh zmanjkalo. Moram reči, da sem spal mnogo udobneje in trdneje kakor na tapetiranih sedežih br-zovlakov. Predramil sem se le na obah postajah, ko je ladijski učenc z razbijanjem ob

zvonice na srednjem delu ladje spravil pokonci malone vesoljno barko. Čudovito je bila vožnja v šibenško luko. Vhod vanjo sta že od daleč s svojimi utripajenimi javljala rdeči in zeleni svetilnik. Ladja je ugasil motorje in neslišno drsela med obalnimi pečicami skozi vodne ožine v luko. Mesto s starimi utrdbami in pred seboj zasidranimi ladjami je bilo čarobno razsvetljeno, prava naravna besneška noč. Na pomolu se je zbral večinom mladi šibenški svet, temnopolti fantje in ognjeviti dekleta, ki so se za trenutek preselili sem s promenade. Enako neslišno, kakor smo prišli, smo tudi odpluli na odprto morje in v skrivnostno, brezvezdnato noč.

Ko se je naslednjega dne rano zjutraj parnik bližal Rabu, je bilo vreme za oko tako dolgočasno in brezupno kakor na Vrhovinah in skoraj nas je spet imelo, da bi se peljali kar dalje do Reke. Značilna podoba starega mesteca s štiri-mi zaporednimi zvoniki na osem polotoku, ki je v soncu sijalo tako vabljivo, je to pot

zbudila v meni predvsem te-gobno misel na slovanske inter-nance, ki so na tem otoku v minulih vojni v tisočih umirali. Človek, posebno če, če je mlad, pa ne sme nikdar obupati in tako tudi ni mislo. Pogumno smo izstopili in se prečje zatekli v žolo, kjer smo si bili že iz Ljubljane zagotovi-li enkratno prenočišče. Tam smo odločili prtljago in pozat-krvali iz svojih pohajajočih zalog, nato pa odšli na ogled mesteca, zlasti pa katedrale, ki je grajena v romanskem slogu in stoji ločeno od visokega zvonika. Z zanimanjem smo si ogledali njeno široko in ve-dro pročelje, značno in svetlo ladjo, glavni oltar z baldahinom, bogato rezljane korne krogle in znamenite gotске og-raje in sohe pred stranskimi oltarjema. Nepozaben pa je tu-di pogled s terase za cerkvijo na samotni morski zalivi. Tedaj se je že popolnoma zjasnilo in v čisti sončni luči sta se spajali modrina morja z zelenino obzernih borovih gajev, ki jih menda noben otok nima toliko kot Rab. Na koncu tega zaliva leži fračiškanski samostan sv.

Evfemije z bogato knjižnico in nekaterimi knjižničarji redkosti. Samostan so nameravali obiskati spetoma, ko bi si šli ogledat taborišče slovenskih pregnancev in se poklonit tam-kajšnjim žrtvam. Povedali pa so nam, da prav sedaj taboriš-čev iz oziroma grobišče vneto urejujejo in da zato obisk niso zaželeni, in tako smo nekako tudi opustili misel na sv. Ev-femijo. V letošnjem septem-bru bodo urejeno grobišče od-prli in odkrili spomenik rabskim žrtvam ob velikih svečanostih, ki se jih bo udeležilo na tisoče Slovencev.

Tako smo večji del dneva na Rabu izkoristili za kopanje in sončenje. Vreme nam je bilo do kraja naklonjeno. Čudovito je bilo z rokami rezati vodo, ki nas je sveža obdajala, in zreti skoznjico na peščeno mor-sko dno, nad katerim so se urno gibale ribice. Morska gladina je bila dočista mirna kakor zrcalo in na njej se ni več kaj pojavilo nič drugega kakor nekaj belih jadrnic.

(Nadaljevanje sledi)

